

Факультет юридичний
Кафедра конституційного, міжнародного і кримінального права

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Муніципальне право»

Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС
Період викладання	3 семестр
Рівень вищої освіти	Перший
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Викладач	Щебетун Ірина Степанівна, к.ю.н., доцент
Профайл викладача	http://rang.donnu.edu.ua/?pg=kt&nu=129#search
Доступ до матеріалів курсу	Портал юридичного факультету ДонНУ імені Василя Стуса https://dnu.sharepoint.com/:f:/g/portals/law/denne/EiTRkYya6MRAh_0Z_B6gYJIBcru9o1HtO9b_xBy498aWGQ?e=ssl7ZG
Контактна інформація	shebetun@donnu.edu.ua

Анотація:

Навчальна дисципліна «Муніципальне право» сприяє формуванню у здобувачів освіти глибоких теоретичних і практичних знань у сфері місцевого самоврядування з подальшим їх використанням у своїй професійній діяльності. Теоретичні знання і практичні уміння з муніципального права є складовою частиною професійних знань і умінь фахівця-правознавця. Внутрішні політико-правові процеси в Україні, що впливають на організацію і функціонування публічної влади, проблеми децентралізації влади та перспективи їх вирішення обумовлюють необхідність теоретико-правового аналізу правових норм, що реалізуються у сфері місцевого самоврядування. Україна має нагальну потребу у кваліфікованих юристах, компетентних у питаннях муніципального права.

Муніципальне право включає в себе положення національного законодавства України, практики Конституційного Суду України, міжнародних договорів, ратифікованих у відповідності з Конституцією України. Основними джерелами цієї галузі права виступають Конституція України, чинне конституційне законодавство, рішення органу конституційної юрисдикції, міжнародно-правові норми, акти органів місцевого самоврядування.

Навчальна дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки із іншими дисциплінами, такими як: «Теорія держави і права», «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Господарське право» тощо.

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

підготовка інтелектуально розвиненого юриста-професіонала, зі стійкими морально-етичними внутрішніми орієнтирами, здатного до розв'язання складних спеціалізованих завдань у сфері муніципального права, з розумінням природи і змісту інституту місцевого самоврядування та механізму правового регулювання муніципально-правових відносин, вирішувати інноваційні завдання, проблеми у сфері місцевого самоврядування, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

За результатами вивчення дисципліни слід очікувати такі:

Інтегральна компетентність:

1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

– компетентності здобувачів вищої освіти:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК-2).
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-3).
3. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-11).

- спеціальні компетентності:

1. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК-8).
2. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології, необхідні під час здійснення юридичної діяльності (СК-9).
3. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК-10).
4. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК-11).
5. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК-13).

– результати навчання:

1. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3).
2. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу (РН 4).
3. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (РН 8).
4. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13).

5. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних (РН 15).

6. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (РН 17).

7. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19).

8. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).

Організація та оцінювання навчання визначена «Порядком оцінювання знань здобувачів вищої освіти у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса» та «Положенням про організацію освітньої діяльності у Донецькому національному університеті імені Василя Стуса».

Критерії оцінювання знань здобувачів:

- є орієнтиром для викладачів і здобувачів в їх партнерських взаємовідносинах як учасників освітнього процесу, які повинні бути вчасно оприлюднені та доведені до кожного здобувача вищої освіти на першому навчальному занятті чи перед тижнем практичної підготовки;

- слугують орієнтиром для здобувача вищої освіти під час виконання завдань і є обов'язковими для викладача під час оцінювання;

- спрямовані на мінімізацію суб'єктивного чиннику під час оцінювання;

- є інструментом виявлення рівня підготовки здобувача вищої освіти всіх форм навчання і рівнів освіти відповідно заявлених в освітній програмі і силабусі результатів навчання.

При викладанні дисципліни використовуються методи усного та письмового опитування, дискусії, робота в групах, тестування, індивідуальні завдання, виконання практичних робіт, модульна контрольна робота.

Загальна сума балів з навчальної дисципліни «Муніципальне право» складає 100 балів і формується як сума всіх балів, отриманих здобувачем освіти за виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру. Ця сума складається з балів, отриманих з першого разу при проходженні всіх видів контролю або виконанні видів робіт.

Здобувач освіти, який не пройшов будь-який з видів контролю або не виконав з поважних причин будь-який вид робіт, має право виконати їх в часи індивідуальних консультацій викладача за графіком кафедри.

Таким чином, загальна сума балів формується з балів, що отримав здобувач освіти на практичних заняттях, за виконання усіх видів самостійної роботи, на модульному та підсумковому контролі.

Оцінка результатів навчальних досягнень здобувачів освіти з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою, відповідно до критеріїв оцінювання з дисципліни, що доводяться до відома здобувачів освіти на першому занятті.

Об'єктом оцінювання знань здобувачів освіти є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час поточного та підсумкового контролю.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам освіти з дисципліни «Муніципальне право», здійснюється наступним чином:

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ (МАХ 60 БАЛІВ)												Підсумковий контроль (мах 40 балів)	Загальна кількість балів
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1						ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2							
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	МКР 1	Тема 7	Тема 8	Тема 9	СР			
3	4	3	3	3	4	15	4	3	3	15		40	100

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів освіти є:

- систематичність і активність роботи на практичних заняттях по кожній темі дисципліни;
- виконання завдань для самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних робіт (наприкінці змістових модулів 1 та 2).

Самостійна робота (СР) – це форма організації навчального процесу, при якій заплановані завдання виконуються здобувачем освіти під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Вона є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом під час позааудиторної навчальної роботи.

СР за дисципліною «Муніципальне право» здійснюється у формі пошуково-аналітичної роботи, а саме роботи з інформаційним ресурсом мережі Інтернет – офіційним сайтом Вінницької міської ради <http://www.vmr.gov.ua>. Основна мета виконання СР – дослідити діяльність органу місцевого самоврядування на практиці.

СР виконується здобувачами освіти у підгрупах. Розподіл на підгрупи здійснюється здобувачами освіти самостійно за власним бажанням або координатором, обраним з числа здобувачів освіти академічної групи.

Робота з офіційним сайтом Вінницької міської ради <http://www.vmr.gov.ua> повинна здійснюватися шляхом дослідження діяльності у м. Вінниця:

- міського голови;
- міської ради;
- виконавчого комітету;
- інших виконавчих органів ради;
- консультативно-дорадчих органів;
- органів самоорганізації населення;
- Центру адміністративних послуг «Прозорий офіс»;
- комунальних підприємств;

- комунальних закладів;
- громадських об'єднань;
- дитячих омбудсменів;
- об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

Кожна підгрупа як результат роботи оформлює один реферат, який повинен містити наступні складові:

- вступ (де повинне міститися обґрунтування актуальності обраного напрямку; мета і завдання дослідження);

- основна частина - розділи:

1. Правова основа діяльності.

2. Положення Статуту територіальної громади м. Вінниці, в яких регламентуються питання обраного напрямку.

3. Компетенція.

4. Сучасний стан та показники діяльності.

- висновки (де повинні міститися висновки по кожному розділу і узагальнений висновок в цілому по напрямку дослідження з обов'язковою вказівкою проблем і шляхів їх вирішення);

- запит до міської ради (сформулювати і правильно оформити актуальне на сьогоднішній день питання, пов'язане з обраним напрямом).

Мета написання реферату – передача цілісної інформації, одержаної з різних джерел, що засвідчує не лише обізнаність здобувача вищої освіти з літературою за тією чи іншою темою, а й виявляє розуміння основних підходів до вирішення певних наукових і практичних проблем, відображає власні загальноосвітні та професійні погляди майбутнього фахівця, демонструє його вміння усвідомлювати економічні, соціальні, культурні та інші явища на основі теоретичних знань.

Вимоги до оформлення реферату: шрифт Times New Roman 14, одинарний інтервал, поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Обсяг – не більше 10 сторінок. Кожна структурна частина роботи повинна починатися з нової сторінки. На титульному аркуші, окрім загальнообов'язкових формулювань, повинні бути вказані: тематика дослідження; ПІБ студентів, які виконували дану роботу (напроти кожного студента слід вказати вид виконаної ним роботи).

Етапи та терміни виконання реферату обговорюються здобувачами освіти з викладачем.

Критерії оцінювання СР виглядають наступним чином:

- вступ – 1 бал;
- основна частина - кожен розділ по 1 балу;
- висновки – 3 бали;
- запит – 1 бал;
- оформлення – 1 бал.

Максимальний бал за виконання СР – 15 балів.

Загальна кількість балів за поточний контроль не може перевищувати 60 балів.

Підсумковий контроль може мати наступні форми (на вибір здобувачів освіти з погодження викладача):

1) **іспит** в усній формі (екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання, кожне з яких оцінюються в 13,3 бали) (максимально 40 балів).

Іспит є інструментом оцінювання динаміки набутих результатів навчання, оцінювання знання термінології, фактів, понять, теорій, концепцій, розуміння, пояснення і сприймання інформації, вміння передати набуті знання своїми словами, висловлюватися з відповідної теми коротко чи розширено із аргументацією власної позиції. Мета іспиту – оцінити рівень розвитку набутих знань та умінь здобувачів вищої освіти, закріпити і узагальнити вивчений матеріал відповідно до визначених в навчальній дисципліні результатів навчання та компетентностей.

2) **зайняття призового місця на всеукраїнському конкурсі наукових робіт** за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 40 балів);

3) **зайняття призового місця на всеукраїнських/міжнародних змаганнях** за тематикою дисципліни (максимально 40 балів);

4) **підготовка та опублікування наукової статті** за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 30 балів).

Наукова стаття є одним із видів самостійної роботи здобувача вищої освіти, в якій подаються проміжні або кінцеві результати, висвітлюються окремі питання з теми дослідження, фіксується науковий пріоритет автора і під час роботи над статтею у здобувачів формуються такі якості, як уміння узагальнювати практичний досвід вирішення проблем, розгляду ситуацій, явищ; реалізовувати творчий, креативний намір та суб'єктивне ставлення до проблем, форм та методів їх практичного вирішення; демонстрація знань, враховуючи вимоги навчального плану, мету, завдання навчальної дисципліни, додатково опрацьовані матеріали, зібрані та узагальнені аргументи, а також демонстрація самостійної позиції здобувача. Мета написання наукової статті – отримання здобувачами вищої освіти навичок наукової (дослідницької) роботи, де важливу роль відіграє оприлюднення результатів дослідження.

Приклад за посиланням <http://www.lsej.org.ua/index.php/vimogi-do-oformlennya>

Перелік фахових видань <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovi-vidannya>

5) **підготовка та опублікування тез доповіді на науково-практичну конференцію** за тематикою дисципліни протягом поточного навчального року (максимально 10 балів).

Підготовка тез наукової доповіді є першою спробою здобувача вищої освіти виявити свої здібності до науково-дослідної діяльності, за допомогою яких узагальнюється інформація, виявляється суть проблеми. Мета – узагальнити наявний матеріал, подати його суть у коротких формулюваннях, розкрити зміст щодо великої за обсягом публікації чи доповіді; глибоко

розібратися у питанні, проаналізувати його та створити можливість протиставлення своїх думок думкам інших, або доповнення останніх.

Здобувач освіти має можливість комбінувати декілька форм підсумкового контролю для отримання максимальної оцінки в 40 балів.

Загальна сума балів з дисципліни складається з суми балів поточного та підсумкового контролю. Бали, отримані здобувачем освіти за поточний і підсумковий контроль, вносяться до відомості, підсумовуються та на їх основі виставляється загальна підсумкова оцінка знань, а саме:

організаційно-навчальна робота в аудиторії – 45 балів,

самостійна робота – 15 балів,

підсумковий контроль – 40 балів.

Мінімальна кількість балів за вивчення дисципліни – 60 балів, максимальна – 100 балів.

Організація навчання за дисципліною відбувається в наступних форматах:

1) аудиторні заняття (лекції, практичні заняття, модульні контрольні роботи);

2) самостійна робота здобувача освіти під керівництвом викладача у формі виконання наданого для СР завдання.

Аудиторні заняття реалізуються відповідно до наступного календарного плану викладання дисципліни, конкретні дати відповідають розкладу занять і графіку навчального процесу:

Календарний план викладання дисципліни «Муніципальне право»

Тиждень/ дата/ години	Тема	Форма проведення заняття	Завдання (матеріали до практичних занять містяться на порталі юридичного факультету у папці дисципліни)	Термін виконання (дата і час)	Мак кількість балів
Змістовий модуль 1 (35 балів)					
1 тиждень, 2 години	Тема 1. Муніципальне право – комплексна галузь права, наука, навчальна дисципліна	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	1 тиждень	
2 тиждень, 4 години	Тема 2. Конституційно- правові засади організації місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейська Хартія про місцеве самоврядування, Всесвітня декларація місцевого самоврядування	2 тиждень	
	Тема 1	Практичне заняття	Практичні завдання до теми 1	2 тиждень	3
3 тиждень, 2 години	Тема 2. Конституційно- правові засади організації місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейська Хартія про місцеве самоврядування, Всесвітня декларація місцевого самоврядування	3 тиждень	
4 тиждень, 4 години	Тема 3. Територіальна громада	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Про звернення громадян», Виборчий кодекс України	4 тиждень	
	Тема 2,3	Практичне заняття	Практичні завдання до тем 2,3; задачі за вказівками викладача	4 тиждень	7
5 тиждень, 2 години	Тема 4. Представницькі органи місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про органи самоорганізації населення», Виборчий	5 тиждень	

			кодекс України		
6 тиждень, 4 години	Тема 5. Виконавчі органи місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: розд. XI Конституції України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	6 тиждень	
	Тема 4,5	Практичне заняття	Практичні завдання до тем 4,5; задачі за вказівками викладача	6 тиждень	6
7 тиждень, 2 години	Тема 6. Посадові особи та служба в органах місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», Виборчий кодекс України	7 тиждень	
8 тиждень, 4 години	Тема 6. Посадові особи та служба в органах місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», Виборчий кодекс України	8 тиждень	
	Тема 6	Практичне заняття	Практичні завдання до теми 6	8 тиждень	4
			МКР 1		15
Змістовий модуль 2 (10 бали) + СР (15 балів)					
9 тиждень, 2 години	Тема 7. Компетенція та повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації»	9 тиждень	
10 тиждень, 4 години	Тема 7. Компетенція та повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації»	10 тиждень	
	Тема 7	Практичне заняття	Практичні завдання до теми 7; задачі за вказівками викладача	10 тиждень	4

11 тиждень, 2 години	Тема 8. Організація діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про органи самоорганізації населення»	11 тиждень	
			Представлення СРС	11 тиждень	15
12 тиждень, 4 години	Тема 8. Організація діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: ст. 5 і 7, розд. VI, XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про органи самоорганізації населення»	12 тиждень	
	Тема 8	Практичне заняття	Практичні завдання до теми 8; задачі за вказівками викладача	12 тиждень	3
13 тиждень, 2 години	Тема 9. Відповідальність суб'єктів місцевого самоврядування. Захист прав місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: розд. XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про військово-цивільні адміністрації», «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», «Про судоустрій і статус суддів»	13 тиждень	
14 тиждень, 4 години	Тема 9. Відповідальність суб'єктів місцевого самоврядування. Захист прав місцевого самоврядування	Лекція	НПА для ознайомлення до лекції: розд. XI Конституції України, Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про військово-цивільні адміністрації», «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», «Про судоустрій і статус суддів»	14 тиждень	
	Тема 9	Практичне заняття	Практичні завдання до теми 9	14 тиждень	3

Система оцінювання результатів навчальних досягнень:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	задовільно
60-66	E	
0-59	FX	незадовільно

Орієнтовний перелік питань до іспиту

1. Поняття, предмет і методи муніципального права як галузі права.
2. Система муніципального права. Муніципально-правові норми й інститути.
3. Муніципально-правові відносини: поняття, зміст, суб'єкти.
4. Джерела муніципального права.
5. Наука муніципального права: поняття, предмет, джерела, методологія і завдання.
6. Муніципальне право як навчальна дисципліна: поняття, предмет, джерела та значення для підготовки юристів.
7. Поняття місцевого самоврядування та його ознаки.
8. Принципи місцевого самоврядування: поняття та характеристика.
9. Теорії (концепції) місцевого самоврядування.
10. Місцеве самоврядування та державна влада: питання співвідношення.
11. Основи місцевого самоврядування (правові, організаційні та матеріально-фінансові).
12. Поняття системи місцевого самоврядування та її елементи.
13. Асоціації органів місцевого самоврядування.
14. Особливості англосаксонської, континентальної та інших моделей організації публічної влади на місцях.
15. Місцеве самоврядування в історії України: виникнення, розвиток та сучасний стан.
16. Територіальна громада: поняття, ознаки та види.
17. Статут та символіка територіальної громади.
18. Функції та повноваження територіальної громади.
19. Добровільне об'єднання територіальних громад: принципи, суб'єкти, умови, порядок об'єднання та приєднання.
20. Організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад.
21. Місцеві вибори: поняття, принципи, види, особливості виборчого процесу.
22. Місцевий референдум: поняття, предмет, особливості організації та проведення.

23. Загальні збори громадян за місцем проживання.
24. Місцеві ініціативи.
25. Громадські слухання.
26. Електронні петиції.
27. Мітинги, демонстрації, страйки, ходи, пікетування як форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування.
28. Поняття, система, ознаки представницьких органів місцевого самоврядування.
29. Місцева рада: склад, структура, умови та строк повноважності.
30. Порядок формування місцевих рад.
31. Депутат місцевої ради: вимоги, мандат, гарантії діяльності.
32. Апарат місцевих рад.
33. Органи самоорганізації населення: поняття, види, принципи та гарантії діяльності, строк повноважень.
34. Порядок створення та припинення діяльності органів самоорганізації населення.
35. Поняття та види виконавчих органів місцевого самоврядування.
36. Порядок створення виконавчих органів місцевих рад.
37. Особливості статусу виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної в місті ради.
38. Класифікація відділів, управлінь та інших виконавчих органів місцевої ради.
39. Посадова особа органів місцевого самоврядування: поняття та класифікація.
40. Сільський, селищний, міський голова: вимоги, порядок набуття та припинення повноважень.
41. Секретар місцевої ради.
42. Голова районної, обласної, районної у місті ради та їх заступники: вимоги, порядок набуття та припинення повноважень.
43. Староста: вимоги, порядок набуття та припинення повноважень.
44. Особливості статусу керуючих справами виконавчих органів місцевих рад.
45. Керівники управлінь, відділів та інших структурних підрозділів виконавчих органів місцевих рад.
46. Служба в органах місцевого самоврядування: поняття, умови прийняття та проходження.
47. Категорії посад та ранги посадових осіб місцевого самоврядування.
48. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення посадових осіб місцевого самоврядування.
49. Припинення служби в органах місцевого самоврядування. Патронатна служба.
50. Загальна та виняткова компетенція місцевих рад.
51. Предмети відання місцевого самоврядування.
52. Класифікація функцій місцевого самоврядування.
53. Повноваження місцевого самоврядування та особливості їх реалізації у різних сферах.
54. Основні засади делегування повноважень у сфері місцевого

самоврядування та контроль за його виконанням.

55. Локальна нормотворчість місцевого самоврядування. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

56. Методи і форми діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

57. Форми роботи місцевих рад та її організація.

58. Організація роботи постійних комісій і депутатів місцевих рад.

59. Організація роботи сільських, селищних, міських голів та старост.

60. Організація роботи виконавчих органів місцевого самоврядування.

61. Організація роботи органів самоорганізації населення.

62. Інститут відповідальності у місцевому самоврядуванні: поняття, ознаки, форми, підстави.

63. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень місцевої ради.

64. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень голів місцевих рад всіх рівнів, старости.

65. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень органів самоорганізації населення.

66. Відповідальність за порушення законодавства про службу в органах місцевого самоврядування.

67. Поняття та система гарантій місцевого самоврядування.

68. Судовий захист прав і інтересів місцевого самоврядування. Інші правові форми захисту прав місцевого самоврядування.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти

1. Декларація про принципи місцевого самоврядування у державах-учасниках Співдружності СНД: Міжнародний документ від 29.10.1994 р. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/997_323.

2. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями: Конвенція Ради Європи від 21.05.1980 р. *Офіційний вісник України*. 2006. № 9. Ст. 585.

3. Європейська хартія міст (Маніфест нової урбаністики): Міжнародний документ від 29.05.2008 р. URL: <http://www.rv.gov.ua/sitenew/dubensk/ua/4730.htm>.

4. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.1997 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 38. Ст.249.

5. Європейська хартія місцевого самоврядування: прийнята 15 жовтня 1985 року, ратифікована Україною 15 липня 1997 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text

6. Європейська хартія про участь молоді у муніципальному та регіональному житті: Міжнародний документ від 14.03.1992 р. / у книзі Муніципальне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 3 ч.]. Ч. 3 / Барвіцький

В.Ю., Батанов О.В., за заг. ред. П.Ф. Мартиненка; НДІ приватного права і підприємництва. К: «Знання України», 2006. С. 206-217.

7. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141

8. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон України від 16.09.2014 р. (редакція від 31.03.2023 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 45. Ст. 2043

9. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11.07.2002 р. (редакція від 31.03. 2023 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 40. Ст. 290

10. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. (редакція від 01.08.2021 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 33. Ст. 175

11. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15.01.1999 р. (редакція від 01.01.20222 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 11. Ст. 79

12. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. (редакція від 14.05.2020 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 91

13. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 03.02.2015 р. (редакція від 20.03.20222 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2015. №13. Ст. 87

14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. (редакція від 31.03.2023 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170

15. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 р. (редакція від 01.01.2020 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 48. Ст. 254

16. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. (редакція від 01.01.2023 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190

17. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. (редакція від 06.05.2023 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50. Ст. 572

18. Виборчий кодекс України: Закон України від 19.12.2019 р. (редакція від 31.03.2023 р.) *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 7,8,9. Ст. 48

Основна література

1. Муніципальне право України: навч. посіб. / П.М. Любченко. Х.: Право. 2019. 512 с.

2. Науково-практичний коментар Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» / К. І. Чижмарь. К.: ЦУЛ, 2019. 400 с.

3. Нікітенко Л. О., Щебетун І. С. Комунальне (муніципальне) право: навчальний посібник (для здобувачів освіти спеціальності 081 «Право»). Вінниця, 2020. 252 с.

4. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти: монографія / за загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. В. Батанова, доктора юридичних наук, професора О. В.Марцеляка, доктора юридичних наук, професора А. Берлінгуера. Київ: Вид-во «ОСНОВА», 2020. 672 с.

5. Татарчук І.В. Муніципальне право України: навчальний посібник К.: Центр навчальної літератури, 2021. 206 с.

Додаткова література:

1. Віштак І.А. Актуальні питання удосконалення діяльності сільського, селищного голови. *Вчені записки ТНУ ім. В.І.Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2019. Том 30 (69). №1. С. 12-17.

2. Головка К.В. До питання консолідації муніципального законодавства України. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. №2 (64). С. 14-19.

3. Нікітенко Л. О. Європейський досвід децентралізаційних реформ і його значення для України. *Правові новели*. 2020. №10. С. 52-59.

4. Мороз О. Держава і місцеве самоврядування в Україні як інститути утвердження влади народу (питання взаємодії). *Право України*. 2021. №2. С. 42-51.

5. Посторонко І.Г. Теоретико-доктринальні засади феноменології муніципалізму Публічне право. 2022. № 2 с. 26-42

6. Щебетун І.С., Михайліна Т.В. Сучасний муніципальний менеджмент: нормативні засади та оцінка ефективності (на прикладі м. Вінниця) *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2022. № 57. С. 48-53

7. Щебетун І.С., Волошина К.Ю. Проблеми реформування місцевого самоврядування: зарубіжний досвід та українські реалії *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022.№ 2. С. 82-91

8. Щебетун І.С., Гусар В. Реформа децентралізації влади в Україні: проблеми і перспективи *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2022.№ 1. С. 62-70

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua>
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – <http://minregion.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби – <https://nads.gov.ua>
5. Офіційний сайт Фонду державного майна – <http://www.spfu.gov.ua>
6. Офіційний сайт Асоціації міст України – <http://www.auc.org.ua>
7. Офіційний сайт по децентралізації – <https://decentralization.gov.ua>

8. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства –
<http://www.csi.org.ua>
9. Єдиний державний реєстр судових рішень –
<http://www.reyestr.court.gov.ua>
10. Офіційний сайт Вінницької міської ради – <http://www.vmr.gov.ua>
11. Офіційний сайт Вінницької обласної ради – <https://vinrada.gov.ua>
12. Сайт інституцій громадянського суспільства м. Вінниці –
<http://ngo.vmr.gov.ua>
13. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І.
Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>

Викладач

В.о. завідувача кафедри

Гарант ОП

Керівник спеціальності

Ірина ЩЕБЕТУН

Ольга ТУРЧЕНКО

Елла ПИСАРЄВА

Ірина КОВАЛЬ